

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-2>

УДК 338

Балицька Марія Валеріївна

кандидат економічних наук, асистент кафедри страхування,
банківської справи та ризик-менеджменту,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7129-4232>

Тимошенко Марія Сергіївна

студентка магістратури,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5075-2962>

Mariia Balytska, Mariia Tymoshenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv

**ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ SOLVENCY II:
ОСОБЛИВОСТІ ТА ІНСАЙТИ ДЛЯ УКРАЇНИ****THE POLISH EXPERIENCE IN IMPLEMENTING SOLVENCY II:
FEATURES AND INSIGHTS FOR UKRAINE**

Анотація. У даній статті докладно проаналізовано впровадження стандартів платоспроможності Solvency II в Польщі, починаючи з 2015 року, і розглянуті можливості його застосування для уніфікації операційних стандартів українських фінансових оферентів у контексті євроінтеграції. Автори статті визначають позитивний вплив польського досвіду на рівень регулювання, захист прав страхувальників та конкурентоспроможність страховиків. Також проведено аналіз організації нагляду за дотриманням стандартів платоспроможності в Україні, зокрема вдосконалення українського законодавства. Зроблено акцент на змінах у вимогах до страховиків, ліцензуванні, договорах страхування та стрес-тестуванні. Наведено практичні рекомендації щодо впровадження нових методів контролю за платоспроможністю українських страховиків.

Ключові слова: Solvency II, платоспроможність страхової компанії, стрес-тестування, принцип раннього попередження, євроінтеграція.

Summary. This article conducts an in-depth examination of the adoption and implementation of Solvency II standards in Poland since 2015, aiming to explore the potential application of these standards to harmonize operational practices among financial entities in Ukraine in the context of Eurointegration. The authors of this article highlight the positive influence of Poland's experience on regulatory practices, policyholder rights protection, and the overall competitiveness of insurers. The article's focal point is the meticulous analysis of the Solvency II implementation process in Poland, shedding light on intricate details of the supervisory framework, such as "supervisory visits" and stress testing. The significance of early warning systems as an integral component of the solvency assurance mechanism is duly emphasized. Furthermore, the article considers Ukraine's unique geopolitical and economic landscape, marked by the challenges of war and emigration. It is underscored that incorporating Polish best practices can expedite Ukraine's alignment with European standards and facilitate the integration of Ukrainian insurance companies into the international market. The article extends its scrutiny to the organization of supervisory mechanisms ensuring compliance with solvency standards in Ukraine, with a specific focus on the enhancement of Ukrainian legislation. The emphasis is on evolving requirements for insurers, licensing procedures, nuances of insurance contracts, and the incorporation of stress testing. The article culminates in offering practical recommendations for the seamless implementation of novel methods to monitor Ukrainian insurers' solvency. A vital aspect underscored in the article is the gradual implementation of these new requirements, a strategy deemed essential considering the intricacies of the domestic insurance market and the unique challenges posed by the ongoing state of war. This gradual approach is posited as a vital contributor to the domestic insurance system's balanced development and sustainable support.

Keywords: Solvency II, insurance company solvency, stress testing, early warning principle, Eurointegration.

Постановка проблеми. В сучасних геополітичних умовах Україна обрала шлях Євроінтеграції, а разом з тим синхронізації з передовим досвідом законодавчої та нормативної бази задля

уніфікації операційних стандартів функціонування оферентів ринку фінансових послуг.

Економіка України останніми роками відзначалася стійкими темпами зростання – річне

збільшення ВВП близько 3,4, що супроводжувалось розвитком ключових секторів економіки. Страховий ринок також пройшов суттєві зміни протягом останніх років: зменшилася кількість страхових компаній, впроваджені нові вимоги щодо фінансової стійкості, прийнято новий Закон про страхування та ін. Всі ці кроки спрямовані на досягнення того рівня розвитку ринку, де страхувальники будуть надійно захищені, матимуть високу довіру до фінансових установ, а страхові компанії – стійкий фінансовий стан. Проте, незважаючи на ряд успішно реалізованих реформ, для вітчизняних страховиків все ще залишається актуальним питання підтримки платоспроможності відповідно до європейських стандартів Solvency II, особливо в умовах постійних політичних та економічних ризиків.

В результаті широкомасштабного вторгнення російської армії на територію України, понад 12 мільйонів осіб змушені були емігрувати до інших країн, з них близько 5,5 мільйони – до Польщі. Ця ситуація поглибила зв'язки між Україною та Польщею завдяки схожому менталітету, культурі та мовам, сприяючи створенню середовища, сприятливого для ефективного перейняття успішних практик зміцнення фінансового сектору країни. У цих умовах саме адаптація успішних сценаріїв розвитку польського страхового ринку і досвіду впровадження Solvency II допоможе Україні швидше досягти європейських стандартів і вивести вітчизняні страхові компанії на міжнародний ринок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В межах підготовки даної статті було розглянуто останні актуальні дослідження на тему історії впровадження умов Solvency II у Європейському Союзі, їх вплив на функціонування страхового та фінансового ринків, а також перспективи та основні фактори ризику такий дій для України.

Варто зазначити про важливість праці Ратовської-Дзьоб'як Е. «Захист прав споживачів на польському страховому ринку», де наголошується увага на тому, що «Норми ЄС накладають додаткові зобов'язання на страховиків щодо забезпечення належного рівня захисту прав споживачів, адже дані нові правила підкреслюють аспект платоспроможності страховиків, а будь-яка загроза фінансовій стабільності компанії може суттєво вплинути на довіру її клієнтів і рівень послуг, що надаються» [9]. Авторка досліджує питання збільшення попиту на страхові послуги в наслідок впровадження додаткових вимог до страховиків.

Праця Пелецькені В. «Припущення Solvency II для підвищення міжнародної конкурентоспроможності страхової галузі ЄС» доводить твердження про важливість функції управління ризиками страховика згідно встановлених вимог та стверджує, що «управління ліквідністю має бути

поширеним як доповнення до достатності капіталу, а також більше уваги слід приділяти нагляду за великими страховими групами» [8].

Ці публікації дають змогу зрозуміти напрямки, що потребують більш детального дослідження, а саме: механізм впровадження та основні засади функціонування нормативів Solvency II у ЄС на прикладі Польщі, а також зробити висновки щодо перспектив застосування їх щодо українського страхового ринку.

Мета статті полягає в аналізі польського досвіду імплементації вимог Solvency II та методів контролю за дотриманням платоспроможності польських страхових компаній.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нові стандарти платоспроможності у Польщі. Починаючи із 2015 року Польща дотримується стандартів платоспроможності Solvency II, затверджених Директивою 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року. Імплементація даних вимог відбувалась поступово в декілька етапів починаючи з 1 квітня 2015 року, а перша звітність за новими нормами подавалась лише з середини квітня 2016 року.

Згідно нових умов Польща отримала:

- вищий рівень регулювання ринку страхування та інтеграції у фінансовий ринок Європейського Союзу;

- нові стандарти захисту прав страхувальників, а також підвищення рівня конкурентоспроможності страховиків [8].

Такі результати було отримано завдяки впровадженню проекту Solvency II [1]. Solvency II розроблявся та впроваджувався згідно процесу Ламфалуссі [3], що допомагає встановлювати вторинне законодавство у фінансовій сфері країни. Тобто спочатку у країні діє її основне законодавство, що гарантується конституцією та президентом (наприклад, як в Україні), а потім встановлюються рамки, в межах яких спеціальна комісія буде розробляти та впроваджувати вторинне законодавство.

Solvency II як комплексна система забезпечення платоспроможності страхових компаній базується на трьох стовпах, детальний опис яких зображено на рис. 1.

Перший стовп включає в себе вимоги, які ставляться до фінансової готовності страхової компанії виконати свої зобов'язання. Цей етап охоплює кількісні параметри, зокрема обсяг капіталу, який повинен бути в наявності у страховика. Іншими словами, це насамперед про фінансові розрахунки, моделі платоспроможності та визначення необхідного рівня капіталу (Solvency Capital Requirement (SCR)). Ці вимоги призначені для врахування всіх можливих ризиків і гарантування того, що кожен страховик матиме можливість виконати свої зобов'язання протягом наступних 12 місяців з ймовірністю 99,5%. Недосягнення визначеного рівня капіталу може призвести до

Рисунок 1 – Розподіл категорій ризиків і вимог до них за Solvency II

Джерело: побудовано авторами на основі [1]

втручання регуляторів і вимагати впровадження конкретних заходів для коригування ситуації.

Перший стовп визначає також мінімальні вимоги до капіталу (Minimum Capital Requirement (MCR), які страховик повинен мати для забезпечення покриття своїх ризиків. Недосягнення цих вимог призводить до заборони укладення подальших операцій.

Другий стовп встановлює вимоги до структури, методів управління та ризик-менеджменту. Він також включає комплексний підхід, оцінюючи вплив методу власної оцінки ризиків та платоспроможності (Own Risk & Solvency Assessment (ORSA) [2]. ORSA має бути не тільки невід’ємною частиною стратегії компанії, враховуючи стратегічні рішення, але й використовуватися для управління ризиком та прогнозування перспектив на 3-5 років. Важливість ORSA полягає в сприянні якісному уявленню про здатність керівництва оцінювати, вимірювати та керувати власним бізнесом та його ризиками. На практиці ORSA підлягають обов’язковому розгляду Комісією з фінансового нагляду (Polish Financial Supervision Authority або Komisja Nadzoru Finansowego, далі – PFSA) [4].

Третій стовп зосереджується на встановленні вимог у сфері розкриття інформації, звітності та прозорості щодо наявних ризиків та вимог до обсягу капіталу. Це включає подання звіту про платоспроможність і фінансовий стан (Solvency & Financial Condition Report – SFCR) та шаблон кількісного звіту (Quantitative Report Template – QRT). Вони є документами, що формують основні висновки про фінансовий стан компанії та можливість її задовольняти вимоги всіх своїх контрагентів.

Основні ризики страхового сектору Польщі відрізняються від ризиків у багатьох інших європейських країнах, що викликане значно меншою схильністю до ринкового ризику та низькими відсотковими ставками [4]. Водночас помітно, що ключовим ризиком у non-life страхуванні Польщі є подальше розширення сфери цивільної відповідальності.

Solvency II тільки посилив до того впровадженій якісний та ретельний підхід нагляду за страховим ринком від PFSA (рис. 2). Було розроблено окремі процедури та створено окремі відділи перевірки регулярної звітності та іншої документації, а також відділи спеціальних перевірок. Засновано практику «наглядових візитів» – коротких наглядових цілеспрямованих перевірок додатково до регулярних інспекцій. Завдяки цим перевіркам було впроваджено оновлений підхід дистанційного нагляду, в межах якого передбачається орієнтація на всі можливі тригери фінансової установи, з метою дотримання принципу раннього попередження.

Принцип раннього попередження забезпечується за допомогою системи, що включає наглядові та контрольні заходи, які реалізує PFSA в межах своїх обов’язків. Наглядові заходи охоплюють систему оцінок ризиків та інші види перевірок та інспекцій.

Система оцінки ризиків (BION) страхових компаній – це розроблений PFSA процес, який включає в себе оцінку та обробку всієї доступної інформації про конкретного страховика, включаючи інформацію з ліцензійної діяльності, зовнішній аналіз та перевірки на місці у страховій компанії, а також запити чи опитування, що були адресо-

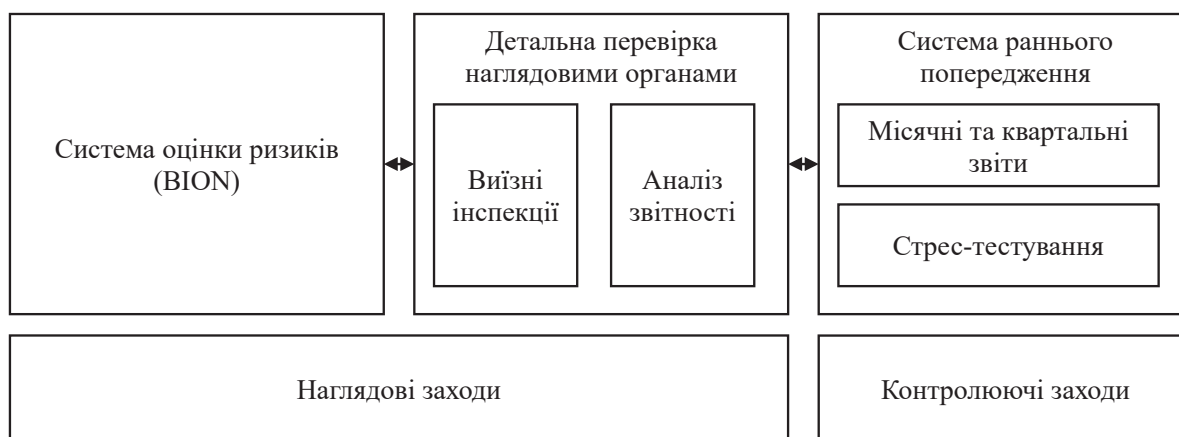

Рисунок 2 – Система нагляду за страховим ринком

Джерело: складено автором на основі [5]

вані страховій компанії. Система спрямована на оцінку ризику юридичної особи, враховуючи особливості її діяльності.

Польські страхові компанії не мають конкретного плану перевірок з боку наглядових органів. Розмір страхової компанії та обсяги її бізнесу не впливають на рішення комісії щодо проведення перевірки, оскільки щорічний план інспекцій формується на основі результатів зовнішнього аналізу (Supervisory Review and Risk Assessment – SREP), стрес-тестування та інших факторів. Річна кількість перевірок страховиків приблизно становить 12-15, наглядових візитів – 10, а також приблизно 15 перевірок щодо агентурного контролю і брокерів. Зважаючи на невелику кількість страхових компаній (станом на кінець другого кварталу 2023 року 23 страховика надають послуги у сфері life страхування та 29 – non-life) [6], кожна юридична особа має до 50% ймовірність відвідування.

Система раннього попередження є складовою частиною системи нагляду на основі аналізу ризиків і включає щомісячні, щоквартальні та щорічні звіти.

Щомісячна звітність страховиків містить менш детальну інформацію, обмежуючись лише ключовими характеристиками бізнесу та аналізом рівня капіталу. Виявлені ризики спричиняють застосування контролюючим органом відповідних заходів нагляду згідно принципу пропорційності.

Щоквартальна звітність спрямована на ідентифікацію проблем в операційній діяльності страхової компанії. Вона включає інформацію про страхову компанію та фінансову групу, до якої вона входить, відображаючи фінансову інформацію згідно зі стандартами бухгалтерської звітності Польщі та нормами Solvency II. Оцінка зміни покриття SCR здійснюється на основі змін у фінансовій інформації від часу останнього квартального звіту.

Наглядова робота, яка також входить в обов'язки PFSA, включає розробку та удосконалення стрес-

тестів та ринкового аналізу. Департамент моніторингу ризиків PFSA відповідає за це, проводячи щорічні перевірки з дотримання обсягу платоспроможного капіталу (SCR). Також розробляються доповнення до стрес-тестів, враховуючи принаймні один особливо важкий сценарій. Результати цих досліджень враховуються в звіті з SREP. Вони можуть бути корисні для вищого керівництва компанії при формуванні стратегій розвитку та фінансового плану, надаючи можливість вивчити ключові моменти управління ризиками та готовності підприємства реагувати на непередбачені події.

Проведення стрес-тестування відбувається щорічно з 2009 року за затвердженою методикою PFSA. Ця перевірка служить для оцінки здатності страхової компанії ефективно подолати наслідки екстремальних подій, які, тим не менше, залишаються ймовірними. Методологія проведення стрес-тестувань була затверджена відразу у березні 2016 року після прийняття Solvency II та надає інформацію щодо основних предметів тестувань польських страхових компаній [7]:

- ризик зміни відсоткової ставки;
- ризик пов'язаний із власним капіталом;
- ризик витрат;
- ризик настання смертельного випадку;
- ризик довголіття;
- ризик настання катастрофи;
- ризик банкрутства;
- ризик концентрації активів;
- резервний ризик;
- ризик перегляду страхових тарифів.

Також варто зазначити, що стрес-тестування використовуються для оцінки впливу регулятивних дій щодо ведення бізнесу (у випадку штрафних санкцій щодо відмови від пайового страхування за використання агентських послуг). Обов'язкова оцінка здійснюється щодо ризиків, які є актуальними у сфері страхових послуг, крім того всім також рекомендується проведення влас-

них внутрішніх стрес-тестів щодо індивідуальних внутрішніх ризиків. У випадку, коли компанія не пройшла стрес-тестування чи залучила додатковий капітал в межах дослідження, вона зобов'язана пройти перелік додаткових тестувань.

Організація нагляду за дотриманням стандартів платоспроможності в Україні. Відмінно від польської моделі контролю за фінансовою стійкістю страхових компаній, українська система все ще знаходиться на етапі розробки комплексного підходу до моніторингу та нагляду, який визначається відповідністю європейським нормативам та стандартам платоспроможності. Наразі основними нормативними документами, що регулюють діяльність страхових компаній в Україні, є Закон України «Про страхування» та Розпорядження Національної комісії з регулювання ринку фінансових послуг № 850. У цих документах визначено чотири стандарти платоспроможності, які є обов'язковими до дотримання:

- норматив платоспроможності та достатності капіталу;
- норматив ризиковості операції;
- норматив якості активів;
- норматив платоспроможності та достатності капіталу власників істотної участі.

Операційна структура в Європейському Союзі, відома як Solvency II, яка набагато більше орієнтована на ризик, слугує основою для нової версії Закону України «Про страхування», запланованої для введення в дію з 1 січня 2024 року. Згідно з новими положеннями, українське законодавство стане краще підготовленим до європейської інтеграції, відповідаючи умовам Угоди про асоціацію з ЄС та дотримуючись принципів роботи Міжнародної асоціації органів страхового нагляду (IAIS). Новим ЗУ «Про страхування» буде внесено зміни до вимог щодо різних етапів діяльності страховиків, зокрема [10]:

– виходу на страховий ринок: збільшені вимоги до статутного капіталу для страховиків (life страхування – 48 млн грн, non-life – 32 млн грн). Встановлені нові жорсткі вимоги до розкриття інформації про власників істотної участі та керівників, а також нові вимоги до корпоративного управління;

– ліцензування: ліцензування буде ґрунтуватися на спеціально створених та вже діючих класах у ЄС, а не на видах страхування (5 класів для life-страхування, 18 – для non-life страхування);

– виходу із страхового ринку: введення абсолютно нового механізму виведення компанії з ринку, спрямованого на захист прав споживачів та забезпечення виконання максимального обсягу страхових зобов'язань;

– нового ризик-орієнтованого підходу: оцінка наявних та потенційних ризиків з метою забезпечення платоспроможності через заходи раннього попередження;

– договорів страхування та надання послуг: Нові вимоги до докладного розкриття інформації про всі аспекти договору страхування з точним вказанням вартості продукту та комісії до сплати;

– діяльності страхових посередників (страхового брокера, страхового агента): Встановлення обов'язкового процесу реєстрації у спеціальному Реєстрі ринкових посередників, нові вимоги до їх професійних компетенцій та розкриття інформації клієнтам під час укладання договору.

Важливо відзначити, що новий закон вирішує питання платоспроможності, включаючи вимоги Solvency II, які страховики повинні враховувати:

– мінімальні вимоги до капіталу (MCR) для покриття можливих збитків, які страхова компанія може зазнати в межах своєї операційної діяльності протягом наступних 12 місяців;

– вимоги до капіталу платоспроможності (SCR) для покриття збитків при реалізації ризиків страховика.

Впровадження нових вимог щодо капіталу буде проводитися поетапно. Таким чином, протягом перших трьох років після введення нових правил страховики матимуть можливість дотримуватися стандартів за спрощеним підходом. Однак цей трирічний період може бути недостатнім, враховуючи складні умови функціонування вітчизняної системи страхування через воєнний стан. Тільки поступове зміцнення вимог дозволить страховим компаніям спільно з банківським сектором досягти підвищення стабільності та платоспроможності.

Висновки. Результати вивчення досвіду Польщі у впровадженні системи Solvency II представляють собою цінний досвід для вдосконалення українського страхового ринку. Зокрема, польська практика свідчить про підвищення рівня внутрішнього управління та контролю в страхових компаніях, що може бути використано українськими компаніями для активного впровадження відповідних заходів.

Органи контролю в Польщі змогли ефективно реагувати на порушення норм капіталу та приймати необхідні заходи для виправлення ситуації. Цей аспект може бути імплементований в системі нагляду в Україні для підвищення ефективності контролю над страховими компаніями з боку Національного банку України. Крім того, інтеграція принципів Solvency II в українське законодавство, запланована з початку 2024 року, відображає зобов'язання України до Євроінтеграції та гармонізації своїх стандартів із європейськими. Цей крок сприятиме збільшенню прозорості та довіри до фінансових установ, що, в свою чергу, може позитивно вплинути на інвестиційний клімат країни. Досвід Польщі також підкреслює, що нова система стимулює страхові компанії самостійно розробляти вдосконалені системи менеджменту ризиків.

Варто зазначити, що перехід до нових вимог буде поетапним, надаючи страховикам можливість адаптуватися до нових умов. Цей поступовий підхід важливий, особливо в умовах неста-

більності вітчизняної страхової системи, де зміни повинні бути збалансованими та спрямованими на підтримку стабільності та платоспроможності компанії.

Список використаних джерел:

1. Lamfalussy. URL: <https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vhd2ia5yfduu> (дата звернення: 18.11.2023).
2. European Insurance and Occupational Pensions Authority: Own risk and solvency assessment. URL: https://www.eiopa.europa.eu/rulebook/solvency-ii/article-2226_en (дата звернення: 18.11.2023).
3. Historia i założenia projektu. URL: https://www.knf.gov.pl/o_nas/wspolpraca_miedzynarodowa/unia/regulacje_i_dokumenty_powiazane/wyplacalnosc/aktualnosci/historia_zalozenia_projektu?articleId=27564&p_id=18 (дата звернення: 18.11.2023).
4. International Monetary Fund: Financial Sector Assessment Program – Republic of Poland. URL: <https://www.imf.org/en/Search#q=Financial%20Sector%20Assessment%20Program%20Technical%20Note%E2%80%9494Insurance%20Regulation%20And%20Supervision&sort=relevancy&numberOfResults=50> (дата звернення: 18.11.2023).
5. Public disclosures of supervisory authority. URL: https://www.knf.gov.pl/en/MARKET/Solvency_II/Public_disclosures?articleId=50051&p_id=19 (дата звернення: 18.11.2023).
6. Quarterly Bulletin. Insurance market 3/2022. URL: https://www.knf.gov.pl/en/REPORTS_AND_ANALYSIS/Insurance/Quarterly_data/3_2022
7. Methodology for carrying out stress tests by insurance and reinsurance undertakings. URL: https://www.knf.gov.pl/knf/en/komponenty/img/Stress_Tests_methodology_2015_EN_50069.pdf
8. Peleckienė V., Peleckis K. Solvency II assumptions for increasing the international competitiveness of EU insurance industry. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2014. № 110. P. 822–831. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.927>
9. Ratowska-Dziobiak Y. Protection of the consumer rights on the Polish insurance market. *Ekonomia i Prawo*. 2023. Vol. 22. No. 1. URL: <https://apcz.umk.pl/EiP/article/view/40574>
10. Новий закон про страхування підвищить прозорість, капіталізацію та стійкість страхового ринку. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/noviy-zakon-pro-strahuvannya-pidvischit-prozorist-kapitalizatsiyu-ta-stiykist-strahovogo-rinku>

References:

1. Lamfalussy. Available at: <https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vhd2ia5yfduu>
2. European Insurance and Occupational Pensions Authority: Own risk and solvency assessment. Available at: https://www.eiopa.europa.eu/rulebook/solvency-ii/article-2226_en
3. Historia i założenia projektu. Available at: https://www.knf.gov.pl/o_nas/wspolpraca_miedzynarodowa/unia/regulacje_i_dokumenty_powiazane/wyplacalnosc/aktualnosci/historia_zalozenia_projektu?articleId=27564&p_id=18
4. International Monetary Fund: Financial Sector Assessment Program – Republic of Poland. Available at: <https://www.imf.org/en/Search#q=Financial%20Sector%20Assessment%20Program%20Technical%20Note%E2%80%9494Insurance%20Regulation%20And%20Supervision&sort=relevancy&numberOfResults=50>
5. Public disclosures of supervisory authority. Available at: https://www.knf.gov.pl/en/MARKET/Solvency_II/Public_disclosures?articleId=50051&p_id=19
6. Quarterly Bulletin. Insurance market 3/2022. Available at: https://www.knf.gov.pl/en/REPORTS_AND_ANALYSIS/Insurance/Quarterly_data/3_2022
7. Methodology for carrying out stress tests by insurance and reinsurance undertakings. Available at: https://www.knf.gov.pl/knf/en/komponenty/img/Stress_Tests_methodology_2015_EN_50069.pdf (accessed 18 November 2023).
8. Peleckienė V., Peleckis K. (2014) Solvency II assumptions for increasing the international competitiveness of EU insurance industry. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, no. 110, pp. 822–831. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.927>
9. Ratowska-Dziobiak Y. (2023) Protection of the consumer rights on the Polish insurance market. *Ekonomia i Prawo*, vol. 22, no. 1. Available at: <https://apcz.umk.pl/EiP/article/view/40574>
10. Novyi zakon pro strakhuvannya pidvyshchyt prozorist, kapitalizatsiiu ta stiykist strakhovoho rynku [The new law on insurance will increase the transparency, capitalization and stability of the insurance market]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/noviy-zakon-pro-strahuvannya-pidvischit-prozorist-kapitalizatsiyu-ta-stiykist-strahovogo-rinku> (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 24.11.2023